

**Аналіз регуляторного впливу
проекту постанови Правління Національного банку України “Про
незастосування заходів впливу за недотримання вимог, що обмежують
ризиків за операціями з фінансовими активами кредитних спілок, у зв’язку
із запровадженням карантину”**

I. Визначення та аналіз проблеми, яку пропонується розв’язати шляхом державного регулювання

Відповідно до абзацу другого пункту 7 розділу II Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг” від 12 вересня 2019 року за № 79-IX Національний банк України (далі – Національний банк) з 01 липня 2020 року є правонаступником Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, у здійсненні повноважень та виконанні функцій із державного регулювання та нагляду у сфері ринків фінансових послуг у межах повноважень, установлених Законом України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” (далі – Закон про фінпослуги) та іншими законами України.

Національний банк відповідно до пункту 8¹ статті 7 розділу I Закону України “Про Національний банк України” від 20 травня 1999 року № 679-XIV здійснює державне регулювання та нагляд на індивідуальній та консолідованій основі на ринках небанківських фінансових послуг за діяльністю небанківських фінансових установ та інших осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги в межах, визначених Законом про фінпослуги та іншими законами України.

Водночас у відповідній сфері правового регулювання діє Положення про обов’язкові фінансові нормативи та вимоги, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами кредитних спілок, затверджене розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, від 19 вересня 2019 року № 1840, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 27 листопада 2019 року за № 1186/34157 (далі – Положення № 1840). Проте враховуючи положення законодавства України, вбачається, що Національний банк не наділений повноваженнями стосовно внесення змін до актів Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, і Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України з метою внесення необхідних змін для поліпшення стану регулювання та нагляду за дотриманням вимог і фінансових нормативів, установлених для кредитних спілок.

Водночас згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року № 211 “Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2” із 17 березня 2020 року почалася перша хвиля обмежувальних заходів та встановлення карантину, які мали вплив на діяльність усіх суб’єктів господарювання, у тому числі й кредитних спілок. Обмеження роботи судових

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

B/33-0006/69391

від 18.08.2021 17:43

органів влади, державних виконавчих служб, обмеження транспортних перевезень, заборона нараховувати неустойку, штрафи та пеню за прострочені зобов'язання за кредитними договорами мала значний вплив на професійну діяльність кредитних спілок.

В умовах пандемії значно скоротилися доходи позичальників та знизився попит на кредити. А всіх бажаючих отримати кредит кредитні спілки ретельніше перевіряють на платоспроможність, унаслідок чого зменшуються обсяги кредитування. Зростання обсягів коштів на поточних рахунках у банках та в касі кредитної спілки призводить до порушення вимоги, встановленої Положенням № 1840, відповідно до якої частка непродуктивних активів кредитної спілки не повинна перевищувати розміру основного капіталу спілки. Станом на 01 січня 2021 року цю вимогу порушували 43 кредитні спілки, станом на 01 квітня 2021 року – 45 кредитних спілок, що становить 20% від кількості кредитних спілок, які надають звітність.

У сфері застосування заходів впливу до небанківських фінансових установ діє Положення про застосування Національним банком України заходів впливу у сфері державного регулювання діяльності на ринках небанківських фінансових послуг, затверджене постановою Правління Національного банку України від 01 лютого 2021 року № 12 (далі – Положення № 12), яким не врегульовано порядок незастосування заходів впливу до кредитних спілок за порушення, що були викликані встановленням карантину та запровадженням протиепідемічних заходів.

Отже, проблемою, яка потребує розв'язання, є необхідність урегулювання підстав для незастосування заходів впливу до кредитних спілок за порушення визначених вимог, що були викликані зовнішніми факторами, а саме встановленням карантину та запровадженням обмежувальних протиепідемічних заходів.

Вищезазначена проблема не може бути вирішена за допомогою ринкових механізмів, оскільки вона стосується реалізації повноважень Національного банку щодо застосування та незастосування заходів впливу за вчинені порушення. Також проблема не може бути вирішена за допомогою чинного регуляторного акта, Положення № 12, оскільки зазначена проблема має тимчасовий характер, потребуватиме постійного моніторингу умов застосування та можливого постійного перегляду. Суб'єктами, на яких вищезазначена проблема має негативний вплив, є кредитні спілки.

II. Визначення цілей державного регулювання

Цілями державного регулювання, що безпосередньо пов'язані з розв'язанням зазначених проблем, є забезпечення стабільності фінансового ринку. Проект постанови Правління Національного банку України “Про незастосування заходів впливу за недотримання вимог, що обмежують ризики за

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

B/33-0006/69391

від 18.08.2021 17:43

операціями з фінансовими активами кредитних спілок, у зв'язку із запровадженням карантину” (далі – проєкт постанови) розроблено з метою тимчасового унормування порядку та підстав незастосування заходів впливу до кредитних спілок за порушення, спричинені встановленням карантину та запровадженням обмежувальних протиепідемічних заходів.

III. Визначення та оцінка всіх прийнятих альтернативних способів досягнення встановлених цілей з аргументацією переваг обраного способу

Альтернативним способом досягнення зазначених цілей є прийняття запропонованого проєкту постанови, яким уносяться зміни до чинного регуляторного акта Національного банку – Положення № 12.

Однак суттєвим недоліком такого способу досягнення встановлених цілей є те, що в разі прийняття постанови вона буде тимчасовою та діятиме до 31 грудня 2021 року, а в подальшому, виходячи з аналізу її ефективності, можуть бути запроваджені подальші послаблення. Реалізація такого наміру шляхом внесення змін до Положення № 12 призведе до надмірно частого внесення змін до Положення № 12, що є неприпустимим.

Іншим способом досягнення встановлених цілей замість унесення змін до Положення № 12 є прийняття Національним банком окремого нормативно-правового акта, який регулюватиме питання порядку та підстав незастосування заходів впливу до кредитних спілок за порушення вимог Положення № 1840, спричинені встановленням карантину та запровадженням обмежувальних протиепідемічних заходів. Перевагами цього способу є:

урегулювання питання, яке має тимчасовий характер та стосується діяльності саме кредитних спілок, що працюють за рахунок залучених коштів своїх членів та залежать від впливу зовнішніх факторів;

можливість запровадження подальших послаблень, виходячи з аналізу ефективності прийнятого проєкту постанови, без потреби внесення змін до Положення № 12, яка регулює питання застосування заходів впливу до всіх небанківських фінансових установ.

Ураховуючи зазначене, Національний банк вважає, що варіант прийняття запропонованого проєкту постанови має більше переваг та є найефективнішим способом досягнення зазначених цілей.

IV. Опис механізмів і заходів, які забезпечують вирішення визначеної проблеми шляхом прийняття запропонованого регуляторного акта

Затвердження регуляторного акта дасть змогу унормувати питання щодо підстав для незастосування Національним банком до кредитних спілок заходів впливу за порушення вимог Положення № 1840, які були викликані встановленням карантину та запровадженням обмежувальних протиепідемічних заходів.

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

B/33-0006/69391

від 18.08.2021 17:43

Так, проектом постанови передбачено врахування під час прийняття рішення про незастосування заходів впливу до кредитних спілок таких підстав: періоду, протягом якого було вчинено порушення; причин, які стали підставою для вчинення порушення; розміру відхилення фактичного значення дотримання вимоги, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами, встановленої Положенням № 1840, від її нормативного значення; фактів порушення кредитною спілкою інших вимог, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами, та фінансових нормативів, установлених Положенням № 1840.

Ступінь ефективності цього регуляторного акта оцінюватиметься за результатами здійснення Національним банком наглядової діяльності на ринку небанківських фінансових послуг.

V. Обґрунтування можливості досягнення цілей у разі прийняття запропонованого регуляторного акта

Вимоги регуляторного акта обов'язкові для виконання всіма кредитними спілками. Ризик як негативного, так і позитивного впливу зовнішніх чинників на дію цього регуляторного акта потенційно зумовлюється переважно змінами в законодавчих актах України, що може призвести до потреби внесення змін до цього регуляторного акта.

Упровадження вимог такого регуляторного акта не потребує додаткових витрат Національного банку, оскільки здійснюється в межах його повноважень.

Здійснення державного контролю та нагляду за додержанням вимог акта відбуватиметься в межах здійснення Національним банком наглядової діяльності на ринку небанківських фінансових послуг.

VI. Визначення очікуваних результатів прийняття запропонованого регуляторного акта

За результатами визначення очікуваних результатів прийняття регуляторного акта протягом усього строку його дії можна виокремити такі результати його дії для суб'єктів, на яких поширюється дія регуляторного акта.

Основними позитивними результатами прийняття регуляторного акта є:

чітке врегулювання порядку незастосування Національним банком заходів впливу за порушення вимог, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами, які були спричинені встановленням карантину та запровадженням обмежувальних протиепідемічних заходів;

зменшення кількості застосованих заходів впливу до кредитних спілок за порушення вимог, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами, які були спричинені встановленням карантину та запровадженням обмежувальних протиепідемічних заходів.

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

B/33-0006/69391

від 18.08.2021 17:43

Негативних наслідків від прийняття регуляторного акта для учасників ринку небанківських фінансових послуг та споживачів фінансових послуг не очікується.

Ураховуючи специфіку сфери правового регулювання проєкту постанови, не вбачається за можливе обчислення розмірів позитивних та можливих негативних наслідків його прийняття.

VII. Визначення показників результативності регуляторного акта

Показниками результативності регуляторного акта є:

1) кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія акта.

Станом на 31 березня 2021 року в Україні зареєстровано 311 кредитних спілок. За результатами аналізу звітності кредитних спілок за 2020 рік 43 кредитні спілки допустили порушення вимоги, що обмежує ризики за операціями з фінансовими активами, за результатами I кварталу 2021 року – 45 кредитних спілок. Ураховуючи це, надати прогностичне значення загальної кількості суб'єктів господарювання, на яких поширюватиметься дія акта, неможливо;

2) розмір коштів і час, що витратимуться суб'єктами господарювання та/або фізичними особами, пов'язаними з виконанням вимог акта.

Суб'єкти господарювання (кредитні спілки), які допустили порушення вимог, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами, витратять кошти і час на підготовку та подання до Національного банку документів (копій документів), що підтверджують підстави та причини порушень. Витрати коштів суб'єктів господарювання на такі видатки здійснюватимуться в межах кошторисів витрат на звичайну господарську діяльність. Ураховуючи специфіку регуляторного акта, чітко визначити, скільки коштів і часу витратиметься суб'єктами господарювання на виконання вимог акта, неможливо.

Витрат коштів і часу фізичних осіб, пов'язаних із виконанням вимог акта, не передбачається.

VIII. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності регуляторного акта в разі його прийняття

Національний банк відповідно до статей 3 та 10 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” проводить базові, повторні та періодичні відстеження результативності власних регуляторних актів з урахуванням Методики відстеження результативності регуляторного акта Національного банку України, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 14 квітня 2004 року № 471 (зі змінами).

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

B/33-0006/69391

від 18.08.2021 17:43

Відстеження результативності регуляторного акта проводитиметься з використанням статистичного методу. Цільові групи осіб для опитування чи наукові установи для проведення відстеження не залучатимуться.

Базове відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься протягом року з дня набрання чинності цим актом.

Повторне відстеження результативності регуляторного акта проводитиметься не пізніше двох років із дня набрання чинності регуляторним актом.

Періодичне відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься один раз на кожні три роки, починаючи з дня закінчення заходів із повторного відстеження результативності регуляторного акта.

Інформування суб'єктів господарювання щодо основних положень регуляторного акта здійснюватиметься шляхом його оприлюднення на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

Голова

Кирило ШЕВЧЕНКО

ДОКУМЕНТ СЕДНБУ АСКОД

Підписувач Шевченко Кирило Євгенович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000E9100000DB430000

Дійсний до: 01.07.2023 16:41:07

Національний банк України

B/33-0006/69391

від 18.08.2021 17:43